

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Mobilitetsdesign som et værktøj til udvikling af knudepunkter i landdistrikterne

Lanng, Ditte Bendix; Meyer, Rene

Published in:
Trafik & Veje

Publication date:
2020

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Lanng, D. B., & Meyer, R. (2020). Mobilitetsdesign som et værktøj til udvikling af knudepunkter i landdistrikterne. *Trafik & Veje*, 2020(1), 48-51.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Mobilitetsdesign

som et værktøj til udvikling af knudepunkter i landdistrikterne

**AF DITTE BENDIX
LANNG**
Aalborg Universitet
dbla@create.aau.dk

AF RENE MEYER
Norddjurs Kommune
rem@norddjurs.dk

I denne artikel præsenterer vi resultaterne af et samarbejdsprojekt mellem Aalborg Universitet og Norddjurs Kommune. Gennem mobilitetsdesign-scenarier har vi i fællesskab stillet skarpt på fem potentielle knudepunkter for at udforske vilkår og potentialer for gode samspil mellem mobilitet og steds-udvikling.

Mellem lokale hverdagsliv og regionale mobilitetsnetværk

Med udgangspunkt i Djurs Mobilitetsstrategi har vi udarbejdet fem design-scenarier, der udforsker vilkår og potentialer for synergieffekter mellem mobilitetsdesign og udvikling i Norddjurs Kommune, dvs. hvordan design for mobilitet kan bidrage til at styrke og udvikle egne og lokale steders identitet og attraktivitet for bosætning og hverdagsliv, pendling, turisme, erhverv, mv.

Mobilitet spiller en stor rolle for udvikling, stedsidentitet og hverdagsliv i landdistrikterne: hvordan bevæger man sig rundt, og hvad er den umiddelbare adgang til og oplevelse af destinationer, egne, arbejdspladser, institutioner, kultur- og naturtilbud? Kerneudfordringer i landdistrikterne som bosætning, uddannelse, arbejdspladser og adgang til natur- og kulturværdier er alle tæt forbundne med mobilitet.

Letbanen er rygraden i den kollektive trafik på Djursland, hvorfor der er investeret i forbedret adgang til den ved hjælp af knudepunkter, stationsforbedringer, samt en ny trafikplan med gode korrespondancer mellem busser og letbane. Trafikknudepunkterne er et hovedbegreb i Djurs Mobilitetsstrategi, og i Norddjurs Kommune er der tre hoved-

trafikknudepunkter i Auning, Glesborg og Grenaa. Et i hvert af kommunens bybånd, placeret i de store transportkorridorer mod Aarhus og Randers.

Trafikknudepunkternes formål er at gøre det nemt og trygt at skifte mellem individuel og kollektiv trafik i kommunen, og de rummer bl.a. parkering for biler, delebiler, cykler, samkørsel, flextrafik, samt toilet, gode ventefaciliteter og dynamisk rejseinfo. Trafikknudepunktet i Auning åbnede i juni 2018 og indeholder de fleste af de nævnte faciliteter. Der arbejdes fortsat på faciliteter i Grenaa og Glesborg.

Men når de større trafikknudepunkter står færdige, betyder det ikke automatisk, at der er skabt sammenhæng i mobiliteten i hele kommunen. Hvis alle borgere skal med, kræver det løsninger mange steder. Det kan være alternative transportformer såsom flexbusser, delebiler og samkørsel, og det kan være fysiske mobilitetsdesigns, i flere niveauer af knudepunkter, som binder de mindre byer sammen med hovedbyerne.

Fem mobilitetsdesign-scenarier

Med mobilitetsdesign som tilgang har vi undersøgt fem udvalgte steder: Ørsted, Trustrup, Grenaa, Fausing og Stenvad. Resultatet er fem mobilitetsdesign-scenarier, der er udarbejdet af kandidatstuderende i Urban Design på AAU. De belyser, hvordan stedsbaseret og strategisk orienteret urban design for mobilitetsknudepunkter kan understøtte flere udviklingsperspektiver, ikke mindst bevægelser fra A til B i de regionale mobilitetsnetværk og de lokale steders attraktivitet og hverdagsliv.

Knudepunktsbegrebet understreger, at ingen af de fem steder kan ses som "øer" isoleret fra andre

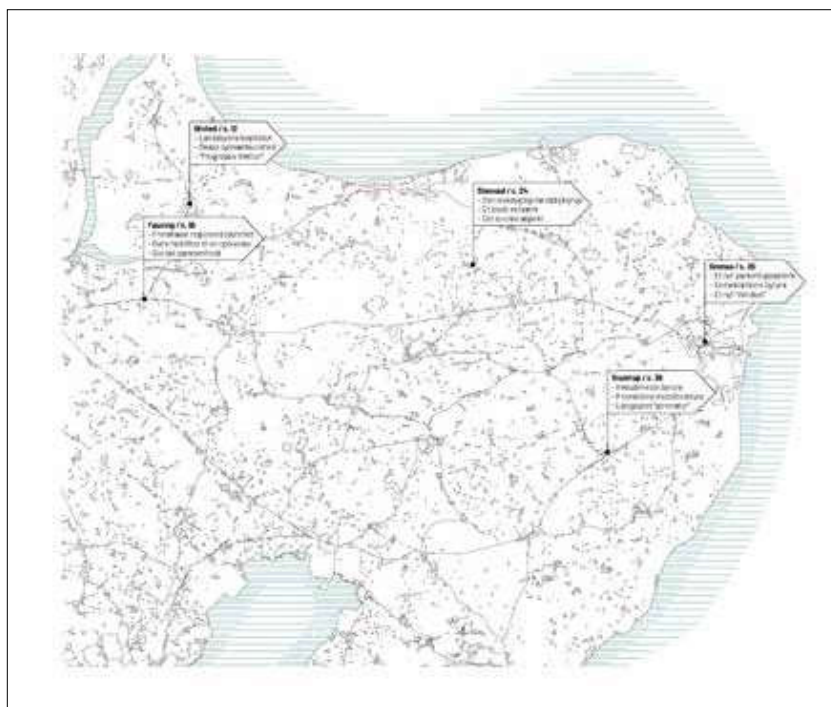
steder og sammenhænge. I stedet kan vi netop forstå dem i kraft af deres rolle i de regionale netværk. I projektet stillede vi derfor følgende spørgsmål: Hvilke muligheder er der for netop disse lokale steder? - for at de (gen-)kobles på de regionale netværk og udviklingsmuligheder, samtidig med at de (for-)bliver meningsfulde steder for det lokale hverdagsliv?

Mobilitetsdesign er derved en tilgang til de lokale knudepunkter, der knytter strategiske perspektiver med det levede, mobile hverdagsliv "på jorden" på konkrete steder. Eksempelvis kan små og større mobilitetsknudepunkter i landdistrikterne fungere som vigtige mødesteder for det lokale liv og fællesskab. De kan være attraktive og identitetsskabende rum og vartegn, der skaber sammenhæng og tilgængelighed til mobilitet – men også til andre funktioner. De kan således tænkes sammen med områdets øvrige udvikling som funktionelle, sociale, kulturelle, arkitektoniske og evt. økonomiske knudepunkter. Med denne optik har vi arbejdet med Norddjurs' knudepunkter som

Fakta om processen

Norddjurs Kommune og Aalborg Universitet indgik i foråret 2018 et samarbejde om udvikling af mobilitetsdesign-scenarier for udvalgte knudepunkter. Fem grupper af studerende på 4. år på uddannelsen i Urban Design har hver udarbejdet et mobilitetsdesign-scenarie til hvert af de fem knudepunkter, afleveret i form af en rapport på engelsk, samt modeller og plancher. Arbejdet blev i august 2018 præsenteret på to møder for hhv. chefgruppen i den tekniske forvaltning og Miljø- og teknikudvalget, samt udgivet i oversigtlig form i et dansk-sproget hæfte (www.norddjurs.dk/media/6827286/Mobilitetsdesign-i-Norddjurs-Kommune_sammendrag-AAU-2018.pdf)

Tak til alle involverede, ikke mindst de borgere, som på de studerendes initiativ stillede op for at dele viden og perspektiver på deres lokalområde.

Figur 1: De fem udvalgte steder samt nøgleord for mobilitetsdesign-scenarierne.

fysiske, formgivende steder, hvor hverdagslivet leves og opleves, som knudepunkter i netværk af bevægelser og infrastrukturer, som knudepunkter for strategiske potentialer og som knudepunkter for sociale og kulturelle sammenhænge.

Fokus på potentialerne

Med de fem design-scenarier undersøger vi både problemer og potentialer i de udvalgte knudepunkter. Men vi har et særligt fokus på at finde og dyrke potentialerne. På tværs af arbejdet med de fem design-scenarier har vi derfor undersøgt, hvad der gør stederne særlige, hvordan de bruges og hvordan man kan udvikle dem. Der ligger en omfattende proces bag udarbejdelsen af hvert design-scenarie: analytisk arbejde med kortlægninger, stedsanalyser og borgerworkshops for at samle viden ind, som kan bidrage til at finde og dyrke potentialerne. Der er også lagt mange timer i at tilegne sig teoretisk litteratur på feltet. Og på at formulere den rigtige opgave til det rigtige sted. Og så er der blevet skitseret og modelleret. Igen og igen er diagrammer og pla-

ner, snit og rumlige visualiseringer blevet diskuteret og justeret.

Gennem disse processer er de fem design-scenarier blevet til. De har hvert deres stedsbaserede og strategiske fokus, og de peger på hver deres potentialer for fremtiden for mobilitetsknudepunkter i Norddjurs Kommune. Her vil vi kort præsentere to af dem.

'Progressiv Friktion': Mobilitetsrum som offentlige opholdsrum i Ørsted

Ørsted risikerer at miste både skole, købmand og indbyggere. Den kan opfattes som en gennemfartsby, hvor det er svært at opdage de mange gode kvaliteter, som landsbyen rummer. Derfor har de studerende arbejdet på at gøre mobilitetsstederne i Ørsted til mangfoldige bevægelses- og opholdsrum, med fokus på muligheder og kvaliteter i byrummet, så det inviterer til oplevelser og aktiviteter undervejs.

Begrebet "Progressiv Friktion" introduceres. Det er en positiv form for modstand indarbejdet i byrummenes design, som »

Fakta om mobilitetsdesign-scenariet for Trustrup

Udarbejdet af Andrea Falk Pedersen, Anne Louise Brath Severinsen, Emma Lockwood, Anne Sofie Elgaard Sørensen og August Gade Johansen.

Vejledning: Ditte Bendix Lanng og Niels Agerholm.

Tre hovedidéer:

1. Fremtidens transitrum findes i Trustrup
2. Den gamle stationsby skal have et stærkt centrum der, hvor mobiliteten sker
3. Landsby-fællesskabet som brand og katalysator for vækst

på strategiske steder opfordrer til, at man sætter tempoet ned. De studerende har udarbejdet en 'værktøjskasse', samt en manual til at forklare, hvordan man anvender komponenterne i værktøjsskassen. Derudover eksemplificerer de anvendelse af værktøjsskassen med et design for et fornyet mobilitetsrum ved biblioteket i Ørsted.

På Rette Spor: Et nyt centrum i stationsbyen Trustrup

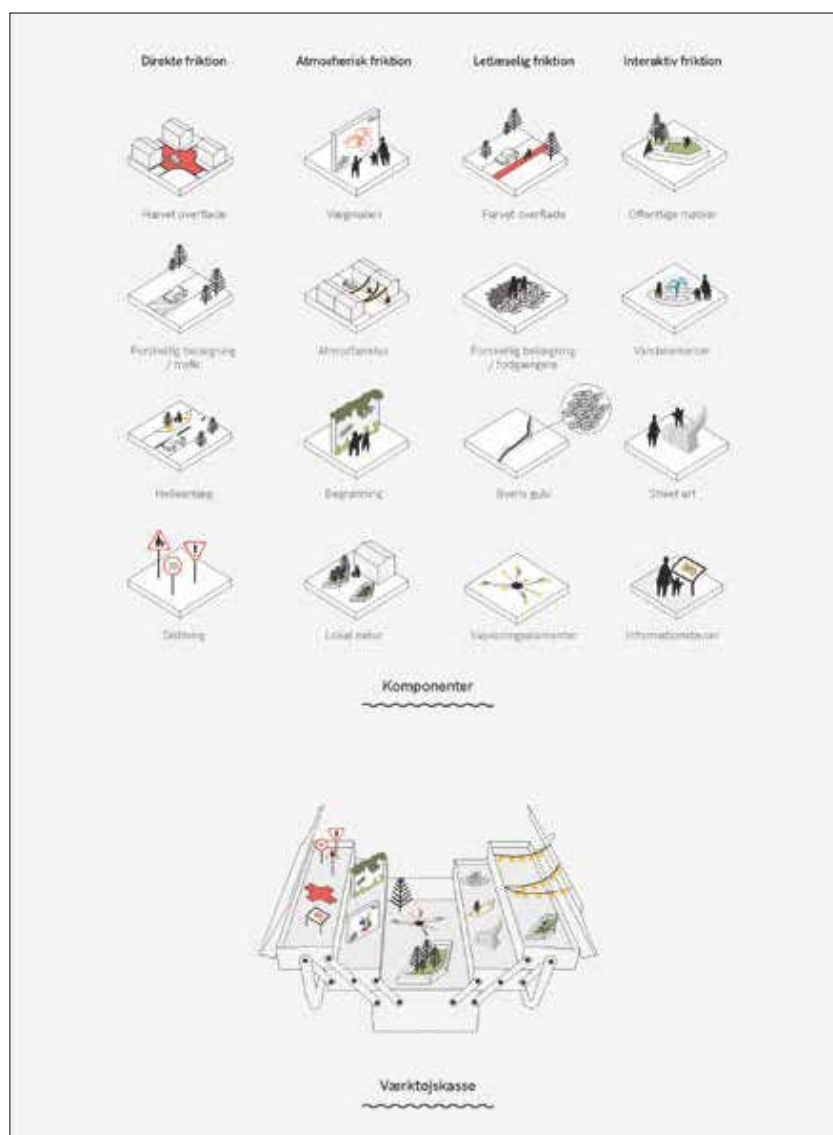
Det er tid til at bringe de danske stationsbyer tilbage på rette spor. Trustrup er en by på den nyåbnede letbanestrækning,

Fakta om mobilitetsdesign-scenariet for Ørsted

Udarbejdet af Camilla Bech Pedersen, Sofie Clemmensen, Asmaa Faris og Julie Pallesen Konda. Vejledning: Ole B. Jensen og Niels Agerholm.

Tre hovedidéer:

1. Dyrke og styrke landsbyens eksisterende kvaliteter
2. Sænke trafikshastigheden gennem byen
3. Bruge 'progressiv friktion' til at øge kvaliteten af mobilitetsrum

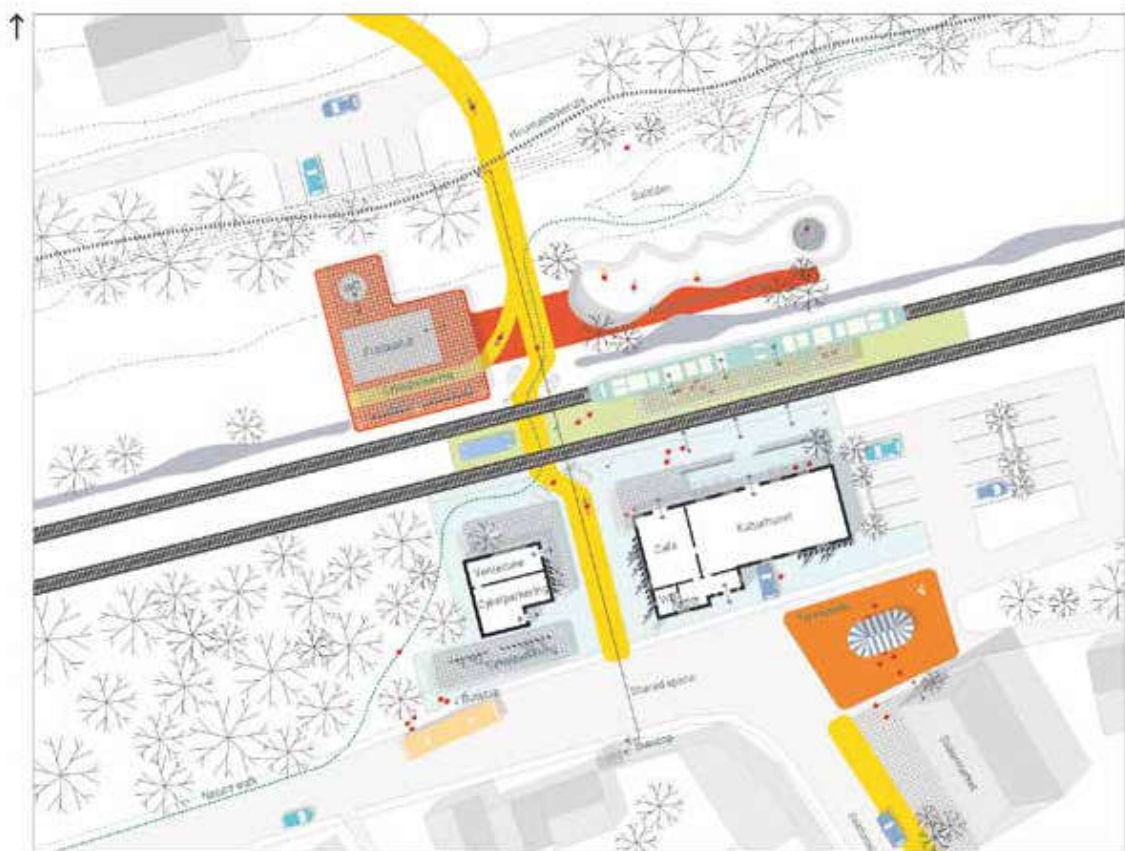
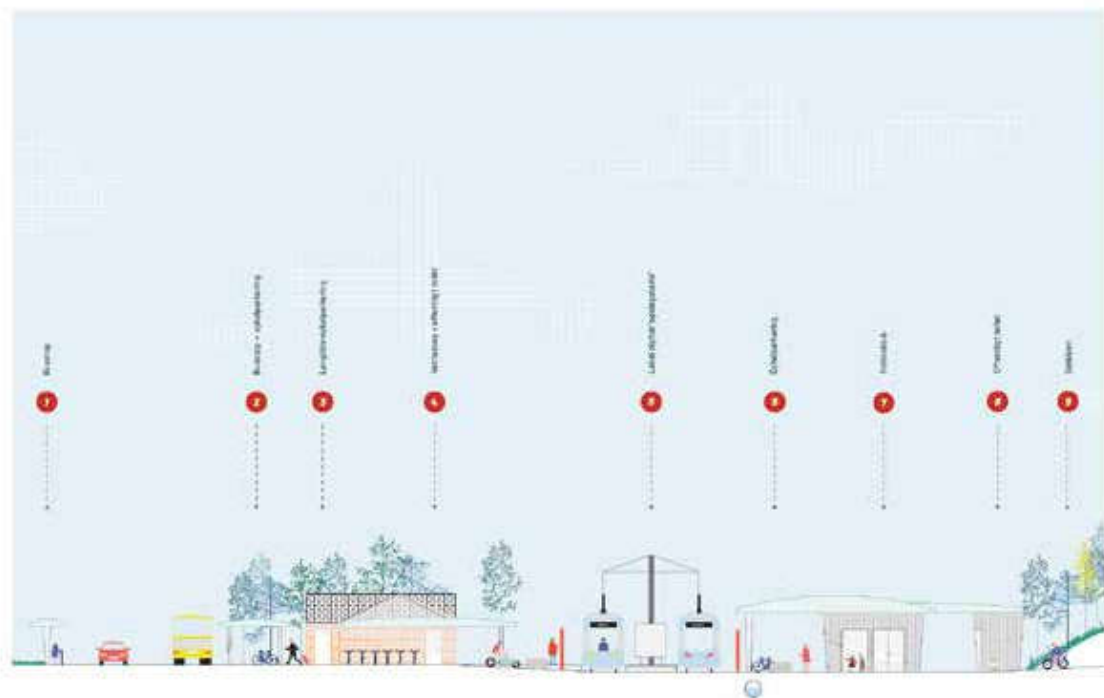
Figur 2: 'Værktøjskassen' bestående af en række større og mindre fysiske indgreb kan komme i spil i fornyede, oplevelsesrige mobilitetsrum.

og den rummer en række potentialer og kvaliteter, som gør det oplagt at give liv til en god fortælling om at rejse på Danmarks kanter.

Visionen er at skabe en strategisk udviklingsplan, som skaber opmærksomhed og sætter den fremtidige retning for letbanebyen som "Den Nye Mobilitetsby". Fornyede rammer skal engagere og tiltrække det lokale fællesskab, så livet på landet i fremtiden kan blive et oplagt valg for bosætning. Med dette projekt får stationsbyen og transitrummet en renæssance. Og Trustrup får et nyt mobilitetsnervcenter, der understøtter aktiviteter

for fællesskabet, sammenhængende rejser og langvarig vækst for byen.

Tre konceptuelle strategier for den fremtidige udvikling af stationsbyen foreslås: A) At gøre stationsområdet til Trustrups fremtidige centrum og sociale mødested. B) Det nye centrum skal være et socialt mobilitetsrum, som imødekommer byens fysiske og sociale behov. Mobilitetsrummet skal også blive en flydende forlængelse af rejsen. C) Fællesskabet og livet i det nye stationsområde skal være en selvgenererende katalysator og brand for Trustrup, som kan skabe vækst for byen i fremtiden. ●

Figur 3: Konceptet for de strukturer og flows, som danner rammerne for det nye mobilitetsrum ved Trustrup Station. Over tid kan det udvikle sig og blive et nyt bycentrum for funktioner, leg, samvær og mobilitet.